

ULUSLARARASI HUKUK II

KISA ÖZET

HUK222U

Ünite 1: Uluslararası Hukukta Devletin Yetkisi

Bir devletin devlet olması nedeniyle uluslararası hukukta ona atfedilen yetkilerin içeriği ve sınırları; Uluslararası hukuk uyarınca egemenlik devlete kendi ülkesinde bulunan kişiler ve şeyler hakkında kanunlar çıkarma, vatandaşlarının ve yabancıların hakları ve malları üzerinde tasarruf etme hususunda münhasır bir yetki tanımaktadır. Ancak kimi durumlarda bir devletin mahkemelerinin ülke dışındaki kişi ve şeyler hakkında yargılama yapma imkânı da tanınmaktadır. Yine uluslararası hukuka göre bir devletin kendi uyruklığında bulunan bir gerçek veya tüzel kişinin başka devletlerde uğradığı haksızlıklar adına uluslararası alanda hak arama yetkisine sahiptir.

Bir Devletin Vatandaşları Bakımından Uluslararası Hukukta Sahip Olduğu Bazı Yetki ve Yükümler Bir devletin ülkesinde yaşayan insanları bu devlete vatandaşlık bağı ile bağlayan sürekli hukuki ilişkiye *uyrukluk* denmektedir. Bu çerçevede uluslararası hukuka göre uyrukluk verilmesi her devletin münhasır yetkisi içinde olup bir devlet bu bağa dayanarak kendi uyruklığında bulunan bir gerçek veya tüzel kişinin başka devletlerde uğradığı haksızlıklar adına uluslararası alanda hak arama yetkisine sahiptir. Buna uluslararası hukukta **diplomatik himaye** denir.

Ülkesel Yetkiye Uluslararası Hukuk Uyarınca Getirilebilecek İstisnalar

Uluslararası hukuk, bir devletin yukarıda açıkladığımız ülkesel yetkisine kimi istisnaların getirilebileceğini de öngörmüş ve buna ilişkin kurallar getirmiştir. Bu kuralların bazıları uluslararası örf ve adet hukukunun parçası hâline gelmiştir: Her devletin başka bir devletten onun ülkesini diğerinin zararına olacak faaliyetlerde kullandırılmamasını isteme hakkı (Komşu devletten yayılan zehirli dumanların önlenmesine ilişkin 1941 tarihli Trail Smelter Hakemlik kararı), bir devletin kendi işlem ve malları, devlet başkanı, diplomatik temsilcisi, savaş gemileri ve silahlı güçleri adına başka bir devletin ülkesel yetkisinden muaf tutulmayı isteme hakkı ve bir devletin karasularından başka bir devlete ait gemilere geçme hakkı veren “zararsız geçiş” hakkı.

Bir devletin ülkesinde tehdit veya kullanma amaçlı nükleer silah bulundurup bulunduramayacağına ilişkin BM Adalet Divanı'nın 1966 tarihli Nükleer Silahların Hukukiliğine ilişkin Danışma Görüşünde, Divan bu tür silahların kullanılmasının insancıl hukuka aykırı olsa da bulundurulmasının meşru müdafaa hakkına dayandırılabilirliğini ifade etmiştir.

Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarından sonra yapılan bu tür antlaşmalarda şu esaslar yer almaktadır:

- a) Herkesin dil, din, ırk gibi ölçütlere dayalı ayrımcılığa uğramadan eşit haklardan yararlanması;
- b) Azınlık gruplarının özelliklerini korumaya ve geliştirmeye yönelik düzenlemeler yapılması.

Günümüzde uluslararası hukukta azınlık gruplarının haklarının korunmasını amaçlayan belgelerin başlıcaları BM Genel Kurulunun 1992 tarihli Ulusal ya da Etnik, Dini veya Dilsel Azınlıklara Mensup Kişilerin Haklarına İlişkin Bildiri ile Avrupa Konseyi'nin yaptığı 1995 tarihli Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Çerçeve Sözleşme'dir.

Not: Bir devletin ülkesinde bulunan yabancılara uygulanacak hukuk genellikle o devletin iç hukukunun bir parçası olan kanunlar ihtilafı kanunu adı verilen ve yabancılık unsuru taşıyan davalarda hangi hukuk kurallarının uygulanacağını gösteren kanunla düzenlenir.

Bir devletin münhasır yetkilerini kullanmasına sınırlar getiren uluslararası hukuk kuralları;

Bir devletin münhasır ülkesel yetkisini kullanırken gerek uluslararası örf ve adet hukukundan gerek taraf olduğu uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan yükümlerine de uygun davranmak zorundadır. Bu çerçevede uluslararası hukukta bir devletin yetkilerini kullanırken insan hakları, azınlıklar, yabancılar ve sığınmacıların haklarını koruyan hukuk kurallarına uyması özel önem taşımaktadır.

Bir devletin münhasır yetki alanını koruyan uluslararası hukuk kuralları;

Her devlet uluslararası hukuka göre diğeri ile hukuken eşit sayıldığından münhasır yetkilerini kullanırken diğeri devletlerin de benzer haklarına saygı göstermek ve bunlara müdahale etmekten kaçınmak zorundadır.

Devletlerin Egemen Eşitliği ve İç İşlerine Karışma Yasağı:

Devletlerin yetkisinin ülkeselliği ilkesi uluslararası hukukta devletlerin egemen eşitliği ve iç işlerine karışma yasağı ile güvenceye alınmıştır. BM şartı Madde 2/1 uyarınca tüm üye devletler hukuken eşittir. Buna göre devletler ayırım gözetilmeksizin uluslararası hukukun devletlere tanıdığı hak ve korumalardan yararlanabilirler. Yine bu eşitlik devletlere kendi aralarındaki ilişkileri mütekabiliyet yani 'karşılıklılık' ilkesi uyarınca düzenleme imkânı verir, yani hiç bir devlet başka bir devleti herhangi bir karşılığı olmayan bir hukuki ilişkiye girmeye zorlayamaz. Yetkinin ülkeselliği ilkesini koruyan ikinci kural BM şartı Madde 2/4'de yer alan devletlerin iç işlerine karışma yasağıdır.

Bu Özetin tamamını,Çıkmış Sorularını,Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/uluslararasi-hukuk-ii-ady212u?search=HUK222U>